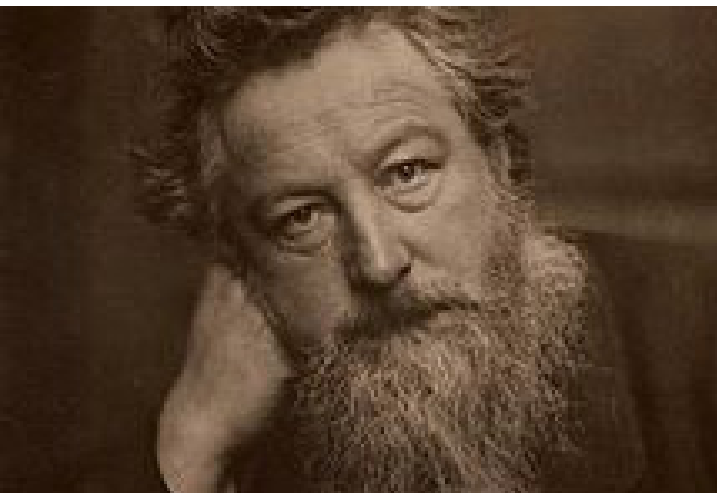

Secesia

Obdobie od záveru 19. storočia po 1. svetovú vojnu býva označované ako *Belle Époque*. Tento termín vystihuje skôr nostalgiu za odchádzajúcimi časmi, než realitu priemyslovej civilizácie, ktorá charakterizovala pomery už i v menej rozvinutých oblastiach. V Európe a Spojených štátoch sa vtedy presadil posledný sloh – **secesia**. Uplatnil sa v architektúre, všetkých disciplínach úžitkového umenia, no najdôslednejšie v grafickom dizajne.

William Morris
(24 Marec 1834 — 3 Október 1896)

Bol Anglický textilný dizajnér,
umelec a spisovateľ.

William Morris, florálne vzory na látky a tapety, 1883

Arthur Heygate Mackmurdo
(12 December 1851 — 15 March 1942)

Bol progresívnym Anglickým architektom a dizajnérom, ktorý ovplynil hnutie Arts and Crafts.

Zárodky moderny

Zárordky moderny

Glasgow

V škótskom Glasgowe sa na sklonku 19. storočia sformulovala “glasgowská štvorka”, v ktorom mal vedúcu úlohu architekt a dizajnér *Charles Rennie Mackintosh* (1868 – 1928).¹ Jeho projekt Umeleckej školy v Glasgowe (1898) priniesol inovácie secesného ornamentu, no najmä presun dôrazu z navrhovania dekorácie na riešenie funkčných požiadaviek kladených na architektúru. Podobné princípy uplatnil i v grafickom dizajne. Geometrická štruktúra v ňom tvorila racionálny základ kompozície anticipujúci geometrické mriežky charakteristické pre tvorbu neskorších príslušníkov vrcholnej moderny. U „glasgowskej štvorky” však geometrizmus ešte koexistoval s lyrickými tónmi, s obsahovým symbolizmom odkazujúcim na pôvodné secesné východiská.

¹ Okrem Mackintosha k nej patrili sestry Margaret a Frances Macdonaldové a Herbert McNair. V rokoch 1899 a 1900 vytvorili manželské páry.

Viedeň

Tvorba glasgowskej avantgardy nenašla na britských ostrovoch pokračovateľov, intenzívne však rezonovala v umeleckom prostredí Viedne, ktorá sa stala na počiatku nového storočia najvýznamnejším centrom geometrického variantu secesie. Pôdu pre jeho nástup pripravil architekt a profesor výtvarnej akadémie *Otto Wagner* (1841 – 1918). Wagnerom definované poradie priorít „účel, konštrukcia, poézia”² deklarovalo racionalistický prístup k tvorbe vytváralo platformu pre neskorší nástup funkcionalizmu.

Okruh Wagnerových nasledovníkov (K. Moser, J. Hoffman) sa pridal k odbojnej skupine mladých umelcov, ktorá v roku 1897 vedená Gustavom Klimtom, založila vlastnú organizáciu – *Viedenskú sececiu*.

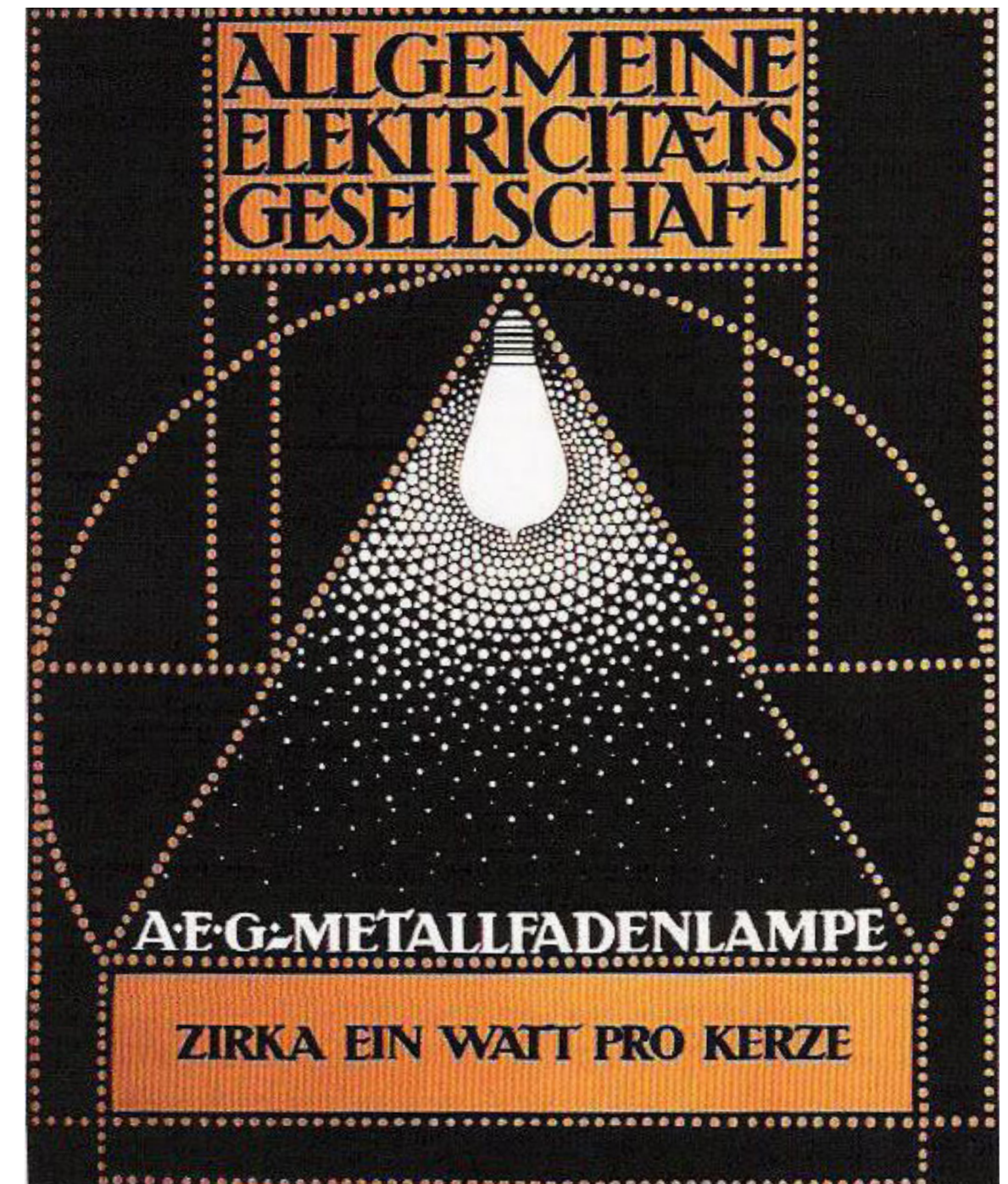
² O. Wagner, *Moderne Architektur*. Wien 1896.

Nemecko

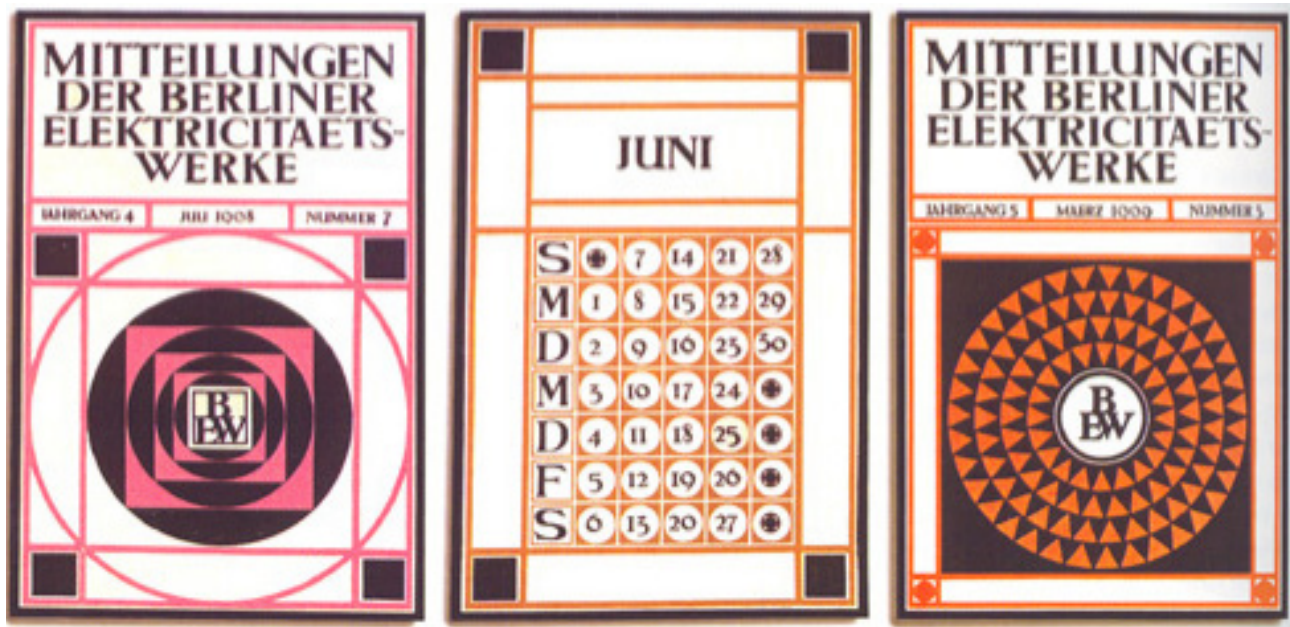
Dôležitým centrom diskusií o zmysle a charaktere úžitkovej tvorby v industriálnej ére sa stalo od počiatku 20. storočia

Nemecko, ktoré sa zaradilo k premyselne najrozvynutejším krajinám.

Kľúčovou osobnosťou architektúry, priemyselného dizajnu bol *Peter Behrens* (1868 – 1940). Jeho práca je úzko spätá s grafickým dizajnom, keďže bol presvedčený, že po architektúre *“typografia ponúka najcharakteristickejší obraz doby a najsilnejšie svedectvo duchovného pokroku a ľudského napredovania”*³. Od konca 19. storočia pracoval pre firmu AEG. Jeho aktivity siahali od urbanistického projektu mesta pre firemných zamestnancov cez realizácie továrenskej haly, obchodov, výstavných priestorov, návrhy elektrických spotrebičov so štandardizovanými komponentmi až po firemné značky a propagačné materiály všetkého druhu. Jeho prácu pre AEG možno považovať za „otcu“ corporate identity.

³ Cit. podľa P. Meggs. A history of Graphic Design. New York 1998, s. 223.

4

5

- 1 Font vytvorený podľa štýlu Charles Rennie Mackintosh
- 2 J. Hoffman
- 3 P. Behrens, plagát pre firmu AEG
- 4 P. Behrens, propagačné materiály pre firmu AEG
- 5 P. Behrens, Logo pre AEG